

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Sídlo ústavu: Hroznová 63/2, 656 06 Brno

Oblastní odbor Opava, Jaselská 552/16, 746 01 Opava

Opava 22.4.2014
čj. UKZUZ 030619/2014

Zpráva č. 4 oblastního odboru OPAVA o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 14.4.–20.4.2014

1. Počasí

Ranní teploty byly od počátku týdne jen slabě nad nulou, často se vyskytovaly přízemní mrazy. Nejchladnější ráno bylo 18.4., kdy byl ranní mráz zaznamenán na většině území. Až do čtvrtku bylo počasí s velkou oblačností. Většinou bylo polojasno až zataženo, občas se slabým deštěm nebo přeháňkami různé intenzity, místy i s kroupami nebo ve vyšších polohách sněhovými bouřemi. Odpolední teploty vystupovaly maximálně na 12 °C. Občas, zejména před přechody frontálních systémů, byl zaznamenán velmi silný vítr. Od pátku bylo počasí slunečné a stouply zejména odpolední teploty, a to až na 18 °C. Lokálně se vyskytovaly přeháňky doprovázené bouřkami. Vzhledem k tomu, že většina srážek byla z přeháněk, byly i srážkové úhrny lokálně velmi rozdílné. Zejména v podhorských oblastech byly srážky místy i vydatné, jinde množství srážek nepřekročilo 10 mm.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Po příznivých podmínkách v průběhu zimy a jarní regenerace jsou porosty ozimů v dobrém zdravotním stavu, v naprosté většině případů vzrůstově i vývojově vyrovnané. Jarní ječmeny jsou v plném odnožování. Pokud počasí dovolí, pokračuje setí kukuřice, ošetřování a přihnojování porostů. Některé obilniny jsou mírně připálené po aplikaci kapalných hnojiv. Řepky kvetou, škodlivé výskyty blýskáčků byly většinou včas ošetřeny insekticidy. Vzchází první rané odrůdy brambor. Ve chmelnicích se dokončuje řez chmele a probíhá drátkování. Výskyty houbových chorob jsou až na výjimky slabé, významnější výskyty škůdců v důsledku dočasného ochlazení vyznívají. Vzhledem k celkově velmi teplému průběhu zimy a začátku jara jsou výskyty většiny škodlivých organismů ve srovnání s předchozími lety uspíšeny. Srážkové úhrny jsou stále na některých lokalitách na velmi slabé úrovni, ale rostliny zatím nedostatkem vláhy netrpěly.

OBILNINY

Ozimé i jarní obilniny jsou v dobrém zdravotním stavu, infekce padlím i chorobami pat stébel jsou až na výjimky na slabé, místy i nulové úrovni. Důsledkem ochlazení škodlivé výskyty imag kohoutků pominuly.

PŠENICE OZIMÁ (RF 29–33 BBCH, 9 a více odnoží viditelných až fáze 3. kolénka)

Z dosud laboratorně ověřovaných vzorků ozimých pšenic na přítomnost **virové zakrslosti pšenice (*Wheat dwarf virus – WDV*)** a **virové žluté zakrslosti ječmene (*Barley yellow dwarf virus – BYDV*)** nebyl zaznamenán pozitivní výskyt.

Ojedinelý střední výskyt **padlí pšenice (*Blumeria graminis*)** byl zaznamenán v okrese Frýdek-Místek (Hodoňovice).

Pozorování napadení listů se provádí při objevení posledního listu (37 BBCH), na počátku metání (51 BBCH) a v době květu (61 BBCH) na dvaceti rostlinách odebraných při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Při prvních dvou pozorováních se z odnoží ve vzorku hodnotí napadení třetího listu shora, při třetím pozorování napadení horních dvou listů. Zaznamená se % napadených odnoží pšenice, při posledním pozorování se hodnotí index napadení pro jednotlivá listová patra.

Ošetří se porosty s více než 60 % napadených odnoží nebo při indexu napadení 40 a více % v době květu (61 BBCH).

První výskyty vajíček **kohoutků (*Oulema spp.*)** pozorovali 15.4. v okrese Šumperk (Bludov) a 17.4. v okrese Opava (Opava-Předměstí). Výskyty imag jsou v současné době všeobecně slabé.

Pozorování imag se provádí po uplynutí 4 dnů (nemusí být za sebou) s maximální teplotou vyšší než 17 °C, které následují po splnění sumy efektivních teplot SET_{6,0} 110,0 °C denních stupňů DS (orientačně to bývá v období od konce dubna do poloviny května). Kontroluje se 100 smyků v porostech pšenice a ječmene na deseti různých místech rozložených na ploše pozemků (10 míst krát 10 smyků). Pozorování vajíček a larev se provádí po dosažení SET_{6,0} 400,0 °C DS (orientačně u ozimé pšenice ve fázi 32–37 BBCH). Pokud je vylíhlých larev méně než 50 %, pozorování se opakuje po týdnu do doby, než se zjistí 50 % vylíhlých larev. Kontroluje se 10 odnoží za sebou v řádku na 10 různých místech porostu (celkem 100 odnoží) ve vzdálenosti více než 20 m od okraje porostu.

Předpoklad škodlivého výskytu larev je při zjištění více než 70 brouků na 100 smyků. Ošetřuje se v době, kdy poměr vajíček a vylíhlých larev je 1 : 2 nebo vyšší.

JEČMEN OZIMÝ (RF 30–34 BBCH, začátek sloupkování až fáze 4. kolénka)

Porosty jsou většinou vyrovnané, v dobrém zdravotním stavu. Ojedinelý výskyt **virové žluté zakrslosti ječmene (*Barley yellow dwarf virus – BYDV*)** byl ověřen ve vzorku rostlin z okresu Šumperk (Kolšov).

Výskyty houbových chorob včetně chorob pat stébel jsou hodnoceny jako všeobecně slabé. Střední výskyt **padlí ječmene (*Blumeria graminis*)** zjistili v okrese Jeseník (Velká Kraš).

Pozorování padlí ječmene se provádí při plném odnožování rostlin (25 BBCH) a objevení se druhého kolénka (32 BBCH). Kontrolují se 2 odnože na 10 místech při úhlopříčném průchodu porostem. Ve fázi 25 BBCH se hodnotí celá rostlina.

Ošetří se porosty, u nichž je napadeno 10 a více % rostlin (odnoží).

Střední výskyty **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)** byly zjištěny v okresech Frýdek-Místek (Místek), Jeseník (Velká Kraš) a Šumperk (Kolšov).

Pozorování spály ječmene se provádí od vytvoření druhého kolénka do začátku metání (32–51 BBCH) a ve fázi, kdy první zrna dosáhla poloviny konečné velikosti (71 BBCH). Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož. Ve fázi 32–37 BBCH se hodnotí příznaky napadení na čtvrtém listu shora, ve fázi 39–51 BBCH na třetím listu shora.

JEČMEN JARNÍ (RF 14–24 BBCH, fáze 4. listu až 4. odnož viditelná)

Porosty jsou většinou rovnoměrně vzešlé, vzrůstově i vývojově vyrovnané, začínají se objevovat první choroby a škůdci.

První výskyt **síťovité skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)** byl pozorován 16.4. v okrese Jeseník (Javorník-Ves), v okrese Karviná (Koukolná) již zaznamenali silný výskyt. *Pozorování síťovité skvrnitosti ječmene se provádí na konci odnožování (29 BBCH), při objevení se posledního listu (37 BBCH) a začátkem metání (51 BBCH). Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož. Ve fázi 29 BBCH se hodnotí celá rostlina. Ve fázi 29 a 37 BBCH se určí % napadených rostlin (odnoží).*

První výskyt příznaků **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)** byl pozorován 17.4. v okrese Opava (Opava-Předměstí).

Pozorování spály ječmene se provádí od vytvoření druhého kolénka do začátku metání (32–51 BBCH) a ve fázi, kdy prvá zrna dosáhla poloviny konečné velikosti (71 BBCH). Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož. Ve fázi 32–37 BBCH se hodnotí příznaky napadení na čtvrtém listu shora, ve fázi 39–51 BBCH na třetím listu shora.

Ošetří se porosty, u nichž je ve fázi 32–51 BBCH napadeno 50 a více % listů.

První výskyt vajíček **kohoutků (*Oulema spp.*)** zaznamenali 17.4. v okrese Opava (Opava-Předměstí). Výskyty imag jsou i v porostech jarního ječmene v současné době všeobecně slabé.

Monitoring a indikace ošetření viz pšenice ozimá.

OLEJNINY

Porosty ozimé řepky jsou většinou vyrovnané, jen místy slabší. Zdravotní stav je velmi dobrý, ale téměř ze všech okresů hlásí praskání stonků důsledkem velmi intenzivního růstu. V porostech máku byl zaznamenán první výskyt plísně máku.

ŘEPKA OZIMÁ (RF 50–65 BBCH, hlavní květenství již viditelné až plný květ)

První výskyty imag **krytonosce šesulového (*Ceutorhynchus obstrictus*)** byly hlášeny z dalších okresů, a to 13.4. z okresu Šumperk (Mohelnice) a 16.4. z okresu Jeseník (Javorník-Ves).

Výskyt brouků se sleduje na rostlinách dvakrát týdně v období od kvetení řepky (asi 30 % květů na hlavním stonku otevřených) do plného květu (asi 50 % květů na hlavním stonku otevřených, první korunní plátky již opadávají), fáze 63–65 BBCH, a jednou týdně v období dokvétání (velké množství korunních lístků již opadlo) do konce květu, fáze 67–69 BBCH. Kontroluje se vždy namátkově vybraných 25 rostlin na protilehlých okrajích pozemku (celkem 50 rostlin).

Ošetření se provede u porostů, kde je v průměru 1 a více brouků na 1 rostlinu.

Střední výskyt **blýskáčka řepkového (*Meligethes aeneus*)** hlásí ještě z okresu Bruntál (Úvalno).

Výskyt brouků se sleduje jednou týdně od dosažení teploty 9 °C ve 14 hodin do začátku květu řepky. Hodnotí se počet brouků na 50 vrcholových květenstvích.

Ošetření se provede u porostů, kde je v průměru více než 300 brouků na 100 vrcholových květenství.

MÁK SETÝ (RF 10–24 BBCH, vzházení až fáze třetího a čtvrtého pravého listu)

První projevy primární infekce **plísně máku (*Peronospora arborescens*)** zaznamenali v okrese Prostějov (Výšovice) 16.4.

Pozorování plísně máku se provádí v období od začátku stonkování do začátku květu, fáze 40–52 BBCH. Při úhlopříčném průchodu porostem se na deseti místech prohlédne vždy 10 za sebou rostoucích rostlin.

Ošetří se porosty, kde je plísní máku napadeno 2 a více % rostlin.

CHMEL (RF 08–15 BBA, počátek růstu stonku až pátý pár listů vyvinutý)

Ve chmelnicích se dokončuje řez chmele a probíhá drátkování.

Střední výskyty imag **dřepčíka chmelového (*Psylliodes attenuata*)** byly zaznamenány v okresech Olomouc (Velký Týnec) i Přerov (Prosenice).

OVOCNÉ DŘEVINY

V intenzivních sadech převládají slabé výskyty škodlivých organismů, silnější výskyty jsou zjišťovány hlavně na neošetřovaných stromech v silničních stromořadích, extenzivních sadech a na rozptýlené zeleni. V dalších okresech jsou zjišťovány výskyty padlí jabloně, mšic a pilatek.

Jádroviny

JABLOŇ (RF 57–65 BBCH, prodlužování květních lístků až plný květ)

První výskyt **padlí jabloně (*Podosphaera leucotricha*)** byl pozorován 16.4. v okrese Jeseník (Javorník-Město). Výskyt v okrese Olomouc (Vilémov) je hodnocený jako střední.

Ošetření se signalizuje v období sekundárního šíření choroby ve fázi 55 BBCH (zelené poupě) a opakuje se podle potřeby (infekční tlak, intenzita růstu, použitý přípravek) přibližně až do fáze 76 BBCH (plody velikosti vlašského ořechu).

Střední výskyt **vlnatky krvavé (*Eriosoma lanigerum*)** na kmenech jabloní byl zaznamenán v okrese Olomouc (Vilémov u Litovle).

V období opadu plodů po odkvětu (fáze 71 BBCH – orientačně počátek až polovina června) se za škodlivý považuje výskyt kolonií vlnatky krvavé na 5 a více % kmenů.

První výskyty **mšice jitrocelové (*Dysaphis plantaginea*)** na jádrovinách byly hlášeny z dalších okresů, a to 13.4. z okresu Šumperk (Mohelnice) a 16.4. z okresu Jeseník (Javorník-Město).

Kontroluje se 100 letorostů (na 5 místech 20 letorostů z 1 stromu) na konci kvetení, fáze 67 BBCH.

Ošetření se provede při napadení 2 a více % letorostů koloniemi mšic, v případě napadení mšicí jabloňovou 10 a více %.

Peckoviny

SLIVONĚ (RF 65–69 BBCH, plný květ až konec květu)

První výskyty imag **pílatek švestkové (*Hoplocampa minuta*)** zachytili na lepových deskách v dalších okresech, a to 10.4 v okrese Olomouc (Náměšť na Hané), 15.4. v okrese Prostějov (Kelčice) a 16.4. v okrese Jeseník (Javorník-Město).

Imaga pílatek se sledují dvakrát týdně od začátku kvetení, fáze 61 BBCH, a po zjištění prvních imag denně do konce kvetení, fáze 67 BBCH, na 3 bílých lepových deskách. Výskyt vajíček se sleduje jednorázově na konci kvetení, fáze 67 BBCH, ve 100 nejvyvinutějších středových květech ze 100 květních růžic.

Optimální termín ochrany je při začátku líhnutí housenic, tj. při zjištění vajíček se dvěma červenými skvrnkami. Ošetří se sady, které v průměru vykazují napadení květů 5 a více %.

Za oblastní odbor Opava zpracoval: Ing. Jan Sitek